

ACC. N:R.

M 6867 : 1.

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

~~Uppteckningen rör~~Innehållsförteckning.

	sid.
Sagesmannens levnad och data, uppväxtår, arbete som dräng, torpare och postbud	5-15
"Omgångsskola"	10
Posta-Pelles möte med postchefen	13-14
Brännvinshämtande i Osby	15
Den "gamla goda tiden", vardagens arbete, söndagarnas och festernas "sköj", mat, belysning	16-23
Malning av potatis till pärbröd på "pärkoärn"	16
Dansvisa "Dansa vell du och dansa vell ja"	18
Dryckesvisa "När jag kommer hem i min fullaste yra"	19
Kvällsarbete vid stickebloss	10, 20-21
Slå eld med flint	20
Jul, talgljus, julabrev, julottan, julahögar, julmat, "gumorakagor", långhalm på golvet, vaka på ljuset julnatten, rida Staffan, julagillen	21-23

Anders Hansson i Hallaryd, botar sjukdom, ställer fram tjuvgods, stannar hästar.....	24-27
När Stick-Olan skulle bota person på väg till Anders Hansson.....	25
Sven Niklasson, sjukdomsbotare.....	27-28
Kloka Anna i Småland skaffar fram stulet.....	28
Koka enebär mot klåda.....	29
Hygien, tvättning, diskning.....	29-31
"Pärgröt".....	29
Kamp mot skäkter.....	30
"Preveter".....	31
Barn pissade under.....	31
Djurslakt inne i stugan.....	31
Rengöring och pyntning.....	32
Klädedräkt.....	32
Loja och godsinta bönder.....	33-35
Rösbjär, skattegrävning.....	35
Posta-Pelle går vilse, men får inte se skogssnuan.....	35-36
Kyrkogång och läsemöte.....	36
Brännvinsbruket, talesätt, ordstäv, historier.....	37-40

ACC. N:R.

M 6867:5

5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

"Mycket har hänt i många dagar." Det är f.d. postbäraren Per Bengtsson i Osby, vanligen kallad Posta-Pelle, som berättar ur sitt rika förråd av minnen och hågkomster från gången tid. I mångt och mycket är han en originell man, vilkens ord och uttryck blivit ordstäv i trakten. Av alla är han känd. Alla är hans vänner. "Ingen ovän jag har här i världen", säger Posta-Pelle. Och alltid har han ett glatt inpass, när han råkar någon. Han har sett mycket av livet, upplevat mycket som det var förr i tiden och varit med om många förändringar och framsteg på många områden. "Mycket har hänt, men en kan inte minnas allt, en kan inte gå om allt." Mycket har han slitit i sina dagar, både på jordarbete och i postens tjänst, men sitt oförbränneliga och smittande humör har han i behåll. Naturligt och okonstlat sprider han glädje bland sina medmänniskor genom sitt solskenshumör och sitt ystra skämt. "Det är roligt med sköj", säger han. "En ska inte gå och hänga med läben. Det duger inte. Men grant sköj ska det va."

ACC. N:R.

M. 6867:6.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

Per Bengtsson föddes i en liten torpstuga i skogen i Stavs-
hult, Visseltofta socken. "Där ä jag födder och tröligtvis
gjorder", säger Posta-Pelle. Dagen och året var den 5 mars 1849.
Av årens tyngd kan man dock ej förmärka något hos honom. Liksom
den själsliga vigören är även hans kroppsliga hälsa fortfarande
den bästa. Det är kärnvirke i Per Bengtsson. Nästan dagligen
går han eller rättare småspringer den fyra kilometer långa vägen
från Nybygden, dit han flyttade till en dotter och svärson för
några år sedan då hans hustru dog, in till Osby samhälle för att
snacka med sina trogna vänner, handla och köpa gott till sina
barnbarn. Särskilt förtjust är han i den ena dotterdottern, som
är sju år gammal. Det var mycket för hennes skull, som han tog
till Nybygden, annars hade han nog inte flyttat dit. Och "i byn
har jag goda vänner, trogna vänner", tillägger Posta-Pelle,
"som jag snackar med, när vi kommer ihop." Småspringandet i
jämn lunk är en säregenhet för Posta-Pelle, vare sig han är tom-
hänt eller bär postasäcken. Han har delvis sin egen mathållning.
Grahamsbröd, honung och varmt vatten, råa ägguler vispade i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6867:7

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

litet kaffe eller vatten utgöra hans frukost och kvällsmat. Till middagen tar han litet vad som helst, detsamma som de andra. "Jag äter lite och gott", tillägger Posta-Pelle. "Och honung, det är medicin. Rum och doning, sked, kniv och gaffel, har jag för mig själv." Rökat har Posta-Pelle aldrig gjort, däremot har han snusat litet i näsan, men "begått" /slutatmed/ det nu.

Endast en gång har Posta-Pelle behövt anlita läkare och lasarett. Det var när han hade ett svårläkt sår på näsan. Då var han hos doktor Pallin i Kristiandstad. Om besöken i Kristianstad berättar Posta-Pelle drastiskt och roande:

När jag kom dit skulle jag bada först. "Det va dråmen så roligt. Det är länge sen jag bada", sa jag, "men har ni nån bra skurborste, för det vill te." När jag så la mig i vann va det så dråmens hett så jag brände mig.

"Tror ni att ni ska skålla svin här?" sa jag. Och sköterskerna tyckte det var så roligt med litet småsköj.

Första gången jag var där fick jag nån slags strålar som de trodde skulle hjälpa. Jag lu /låg/ där på bordet och det

ACC. N:R.

M. 6867: 8

8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var nåt på väggarna som pusslade. Sen skicka de hem mig och om det inte hjälpte skulle jag komma igen. När jag kom dit andra gången, sa de:

"Nu ska vi hjälpa, nu ska vi bränna." Det var en sköterska som skulle lo^d mig opp. "Det kanske tar ve honom", sa hon. "Släpp mig" svarade jag. Jag ville gå uppför trappen själv. "Jag tör inte", sa sköterskan, "när doktorn sagt det. Det kan gå galet och då blir det olyckligt."

Bordet som jag fick ligga på var stacket och illavåret. Det var en sköterska som bedöva. Men doktorn dröjde tyckte jag. "Drumlana, kommer han inte. Har han glömt 'at?" sa jag. "Å, han vet nog när han ska komma", svarade sköterskan. Sen när han kom, borrhade han lite, men det kändes inte. Och när jag kom opp, var jag inte sjuker förstås. Jag sprang och väsnades med sköterskerna för jämnan.

Min dotter var med mig bägge gångerna, och Pallin sa till henne: "Ja, hade jag ett sånt humör som den gubben så hade jag vatt kryor själv." Pallin var en snäller karl.

När jag kom till lasarettet andra gången och träffa skö-

ACC. N:R.

M. 6867:9

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

terskerna sa jag:

"Känner ni inte igen mig?"

"Ha, mötte väl känna oin tecken oin", svarade de. Sköter-
skerna tyckte det var roligt med sköj. De såg så mycket elände.
En ska ente gå och hänga me läben.

Om sin dotter yttrar Posta-Pelle: "Hon sliter mycket och
har jämt brått." "Men där är en som blivit döjalös", fortsätter
han och pekar på väggklockan som stannat. Döjalös brukar man
säga, när något felar, när humöret inte är livat, när något
är utan liv. "Men jag har en klocka", tillägger Posta-Pelle
och visar den, "som vatt med sen låint fåre posttien, och jag
har aldrig haft den hos urmakare. Den är fin. Den är kommen
från Stockholm. Jag krånglade med så det gick att köpa den."

Resor har Posta-Pelle företagit flera gång^{er} huvudsakligen
till syskon och barn i Billesholm, Bjuv och Perstorp. Härom-
sistens för några år sen var han i Helsingör. "Det var tævligt
att se fornminnena där", säger Posta-Pelle. "Ja, meed har hänt
i all sin tid."

ACC. N:R.

M. 6867:10.

10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

Posta-Pelle var äldst bland nio syskon. Själv har han liksom sin far uppfostrat nio barn, varav sju ännu leva. Han har 32 barnbarn. Fadern var torpare, en av 20 dagsverkare på ett ställe. Dessutom var fadern snickare och gjorde vagnshjul. Modern bidrog även till familjens uppehälle. Hon spann "skin-nato" /hår av fäkreatur/, som sedan blev till hästatacken, som förr användes meet. Skolundervisningen på den tiden var inte storslagen. Vid nio års ålder fick Per börja skolan. Det var "omgångsskola", som ambulerade i hemmen. Där fick han lära sig läsa, men inte skriva och räkna. Först då han vid fyrtio år, 1889, trädde i postens tjänst fick han lära skriva sitt namn. Tidigt fick han börja arbeta. Vid tio års ålder började han som drängpojke och körde stockar i skogen om vintern med oxar som dragare. Det var ett snoe. Sur och våt var han ofta hela dagen och när kvällen kom lade han sig i de våta kläderna. Kläderna kunde han inte ta av om nätterna för kylans skull och någon eldstad fanns inte i drängkammaren. Dränglönen var inte stor på den tiden, 20 kronor om året. När fadern blev gammal, övertog han torpet och bodde kvar där i många år, även

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6867://

11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

sedan han börjat gå med posten mellan Visseltofta och Osby. Han hade då först en halvmil att gå mellan Stavshult och Visseltofta, och där skulle han vara före kl. 5 på morron, ty så tidigt skulle han starta från Visseltofta med postväskan. Vägen mellan Visseltofta och Osby var 11 km. lång. Arrendet för torp på den tiden var 20 kronor för mannen och 12 kronor för hustrun. Man hade att göra dagsverken samt betala 5 kronor i skatt. Extra dagsverken gjordes också. Man kunde åta sig att hålla rent från gräs i diken. Det gräset fick man. Ogräs plockades, som man använde till svinen. Och till getterna skar de vielöv av stora viebuskar. Så småningom, år 1902, köpte Posta-Pelle sig en egen bit jord, som han redade själv och byggde hus, närmare, omkring en kilometer från poststationen i Visseltofta. Den tomten var inte lätt att arbeta på. Den var stenig och bevuxen med ljung, men hustrun hackade fåror i ljungen och satte potatis. Över potatisen lade hon sand, sedan ljung och åter sand, och det blev bra potatis av det. Vid 70 år, 1919, avgick Posta-Pelle från sin tjänst i posten med pension, som är 60 kronor ^(6 månader). Hälften av det "nöttar" han själv, hälften betalar han till dottern och svärsonen för de passar honom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:12

12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

Gärna dröjer Posta-Pelle vid sin tid som postbärare. "Joren runt 4 gånger och 1000 mil till" är en vägsträcka som han med stolthet nämner. Fyra gånger i veckan gick han den 11 kilometer långa vägen Visseltofta-Osby fram och åter. Betalningen var 5 kronor i veckan. Han skulle vara framme i Osby, när tåget kom, och vid bestämd tid, fyratiden på eftermiddagen, skulle han vara tillbaka i Visseltofta, "annars ble de galna som skulle hämta posten". Antingen sprang Posta-Pelle med sin postsäck på ryggen eller också hade han en kärra som han drog. Kärran hade han köpt för de många skickebudens skull, och den kunde han använda när vägarna var fina och torra. När det var dåligt väglag, var det bättre att ha bördan på ryggen. Det var nämligen inte bara posten han skötte, det var alla handa ärenden, som han uträttade. Ibland kunde det vara en tjugo, trettio stycken som hade skickat bud, så då var kärran bra att ha, när det gick för väglagets skull. Ofta sprang han med sin kärra förbi många körare och marknadsskjutsar, som voro på hemväg. Men de tyckte att det var förargligt, när Posta-

ACC. N:R.

M. 6867:13

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

Pelle sprang förbi. Det var bestämt, att han inte skulle ha mer än 30 kg. i postsäcken, "men det ble möe mer". En gång hade han t.o.m. en plogbill åt smeden i Visseltofta som extra-bud. "Det var väl oförskämt", säger Posta-Pelle. "Det var tungt som självedrämen". Och vägarna förr var inte så bra som nu. Särskilt i tjällossningen var de nästan ofarbara. Men i alla väder måste Posta-Pelle ut, i regn, snöslask och kyla. "Hade det varit tocka vägar som nu, hade jag inte slutat bära posten", tillägger han. Var det snöslask och snön klumpade sig under skorna, hände det, att han tog av träskorna och sprang i sockerna. "Ja, det är gott man lever", säger Posta-Pelle, "men det är för nöjet man lever och för flickan man strävar".

Vi låter nu Posta-Pelle berätta:

Det var en dag en vinter. Det var 30 grader kallt och jag kom springande vägen i skjortärmarna utan "tröja". Det kom en skjuts. Jag såg ju, att det var gästgivarskjuts, men tittade inte efter, vem som åkte. De skrek till mig att jag skulle stanna, men jag bara gjorde honnör och sprang vidare som en raket. Då de ropade en gång till ~~mig~~, skrek jag:

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M.6867:14

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

14
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

"Va ä ni för djäkla drumla som hinka me! Det han I ingen rätt till era snörbetar!"

Men de åkande begav inte att ropa: "Kom hit, vi vill bara snacka med Er lite!"

"Nehej, jag snackar inte med er drumla", svarade jag.

Men de var envisa och jag måste gå fram, och då säger den ene åkande: "Jag vill bara tala om vem jag är. Om Ni får veta det, känner Ni mig nog." Och då tala han om, att han var postöversten. Och då kände jag honom ju. Han kom från Malmö och var ute för att inspektera.

"Jag ä lessen för att jag skällt på Er", sa jag.

"Det gör ingenting", svarade han. "Jag ville bara fråga, hur det är att springa i skjortärmarna i 30 graders kyla."

"Det kan Ni tro är friskt", svara jag.

De fortsatte till Hallaryd, men när jag kommit fram till Visseltofta, kom de tillbaka dit senare och då ville de stanna och snacka mer med mig. Men det var inte nåt sköj med det. Jaa, meed har hänt i mena dar, det ä säkert det.

Jag kommer ihåg ett otyg från den första tiden. Jag skulle

ACC. N.R.

M 6867:15

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gå från Visseltofta redan klockan 5 på morron. Ingen va oppe och lämnade brev så tidigt, och det var mörkt som själva joren vid juletiden ända tills jag kom fram till Osby. Då sa jag till Hainer, prästen:

"Det däna vill jag inte ska va på det viset." Jag ba honom hjälpa mig, och han skrev till postverket så det tog. Sen behövde jag inte gå från Visseltofta förrän $\frac{1}{2}$ 7.

Ett dumt otyg var också brännvinsköpandet. Det hade jag mycket besvär av. Men en påskalördag var det bra. Då hade jag tagit heren och kärran med, för jag trodde att det skulle bli strängt med brännvinshämtandet. Och det var många som skickade bud. Det var 30 liter jag hade att hämta på utskänkingsstället i Osby. Jag fick 10 öre litern för besväret, så den dagen hade jag 3 kronor för det, men bara 1:25 för postbudet. O, du ädla brännvin, som har kommit till vårt land att styrka och stödja min darrande hand! Men jag var lessen åt det många gånger för jag hade meed besvär och det var somma som inte betala nånting. Brännvinet var billigt på den tiden, 80, 90 öre litern. När priset sen höjdes till 1 krona, fick jag för det mesta ingenting i extraförtjänst för besväret.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6867:16

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gamla goa ti'n? Jag vet inte vad jag ska säga om 'at. När vi tröskade, skulle vi börja klockan 1 på natten. Man "plejlatåsk" på den tiden och vi "tåsk" ett lass till daver och ett till "kåiler" /kväll/, det blev två om dan. När vi börja tröska var det först litet frukost, "mén här meed vânt en dao så bitti". Sen var det ingen mat förrän daver klockan 8. Det var litet fläsk och flott och krösnamos och bröd, "men hårdant". Det var pärbröd, så det var mest potatis i det, och så litet mjöl "så 'et vânt å häinja ihob". Potatisen mol man på en "pärkoärn", och det var ett strängt arbete. "Pärkoärnen" bestod av en bräda lång som soffan. Mitt på brädan satt ett bleck med hål huggna så det var vasst. I en liten bing eller låda över mitten på brädan la man potatisen och sen en sten ovanpå. Lådan var utan botten och c:a 3 dm lång. På lådan satt trenta trä, som två stycken drog i, en i vardera ändan, och asade lådan på det vassa. Under brädan ställde man ett "bagetru" /baktråg/, som potatisen rann i.

Blev det frost, hände det att dessa brödkakor föll isär. Då var det torrt att äta. För att fri brödet från kyla brukade

ACC. N:R

A. 6867: 17.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

man lägga det i rågbingarna på loftet. Var gång man bakade tog man undan litet av degen och gjorde en liten kaka, som gömdes till nästa bak, så hade man "sure" då.

Sen var det middagen. Den var i regel inte förrän klockan 2. "Kållsmad" blev det vid 5,6-tiden, då man slutade tröska. "Meaftan", målet mellan middag och kväll, bestods bara när de höstade. Det var smörgås och brännvin. När de hösta på ängarna, skulle de vara ute senast klockan 3 på morron. Ja, det var styvt att hålla på tills solen gick ner. Det var långa dagar. Smör bestods när de hösta, inte annars utom på en del ställen. Och sovel såg vi aldrig, men ibland fick vi lite "sillasöl". På den tin fick man inte va grätten på mad.

Ja, det var ett slet. Oppe bå dag och natt. Om söndagarna blev det litet avbrott. Då låg vi och vilade, gick till naboarna, dansade och hade varjehanda sköj. På den tiden fanns det inga dansbanor. Vi dansade ute på marken, på en gräsplan, där det inte var "si-jor'", d.v.s. sumpig och lös mark. Det var vals, masurka, kadrilj och polka som dansades. Det var mycket som var roligt också på den tin. När en va ute och dansade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6867:18

18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

brukte vi sjunga också. Jag brukte tralla bra för dem ibland.

"Skadar det att jag sjunger, så får jag väl bege och tia",
sa jag. "Nej", svarade de, "tebätter du trallar, tebätter går
det." En visa var så här:

Dansa vell du och dansa vell ja
skorna ha gått isönne
Skicka dem te skomagarn
skomagarn han bor i Tränne
Men skicka inte dit
han lagar som en skit
han slår inte in en enda pinne
Å respen har han bar
å beged har han kvar
å talgen sitter i hans sinne.

Vid tjärbackarna hade man också roligt och trevligt.

Man bytades te och sitta vid bälgen och pusta. Man satte eld
på morron, och sen efter dagen och natten va tjäran utrunnen.
Man sjöng, dansade och levde under tiden. Ja, för sjutsingen.
Det var mycket roligt de dagarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:19

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När vi tagit ett par supar sjungde vi meed, när jag var ung. Så dummer har jag aldrig varit att jag låtit mig krusas att ta en sup som Olof Månsson i Sibbarp. Nämndeman Per Bengtsson i Marklunda bjöd på en sup, men Olof Månsson lät sig krusas att ta halvan. "Bestämder karl, bestämder karl", sa nämndeman och satte in flaskan. Nej, det duger inte med sånt haltande, men det var vanligt förr att man lät sig krusas.

När jag kommer hem i min fullaste yra
Så säger lilla vännen: Ditt svin nu är du full
Vad angår det dig om jag super eller dricker
Slätt inga kreditorer betalar du för mig
Se bordet ska stå dukat med glas och buteljer
och alla vackra flickor nu passa upp på mig
och flickor uti sängen så ofta som jag vill.
Det är länge sen i världen jag sjöng det. Far brukte sjunga en visa, men den är otäck.

Se, det var en fitta som inte kan tömma det
Hållå, hållå, hållå, han tar i glaset.

ACC. N.R.

M. 6867:20

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

20.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—2—

Om dagarna var långa, så var också kvällarna långa. Då satt man inomhus och spingade sticker av fereträ att ljusa sig med. Stickeblosset sattes i "stickedallan", en stage med klöft opptill. Det var lågt i taket och röken från stickeblossen stod tjock i stugan. Sen blev det bättre ljus, när tranlamporna kom och så småningom fotogenen.

Jag ska säga, att man fick inte tänt i rappet, när man steg upp om mornarna och skulle slå eld med flint för att skaffa sig "tântet". Man hade en ho av trä, som var avskiftad på mitten, där en bit platt järn var fäst, gott och väl en fot långt. I ena hohalvan hade man flint, i den andra fnöske. Nu gällde det att slå flintstycket mot järnet, så att eld sladdade ner i fnösket och antände det, och det behövdes mycket innan det antändes. Det tog inte i rappet. Sen hade de fina små sticker och tog eld från fnösket och tände de större stickerna i stagen och i den öppna fyren. Lättare att få eld blev det, när de rediga tändstickerna kom.

Far hade hyvelbänken inne i stugan, där han satt och gjorde vagnshjul. På äldre dar gjorde han "kaostar" och "rivepinnar", som han gick omkring och sålde. Mor satt vid sin

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867: 21.

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

spinnrock och spann "skinnato". Vid slakt skrapade garvaren av ullen eller håret. Mor spann mycket åt andra. Men det var inget hälsosamt arbete.

När jag var liten och de hade skräddare hemma, skulle jag alltid stå och "ljusa" honom med sticker. Då fick man vara påpasslig. Skräddaren satt på bordet. Ja, fi för hundan och stå och ljusa skräddare.

Om julen hade man talgljus, som sattes i en krona i taket. Annars hade man inte råd till det. Det var stort och bra med talgljus, tyckte man, men det är i alla fall ingenting mot vad det är nu för tiden ifråga om ljus. Talgljusen stöptes när de slaktade. Om julen fick man inte ljusa sig med stickebloss för att inte sota ner julabreven och för eldfarans skull.

Man brukade också göra stora "kaoeblås" att ljusa sig med. Man band blåset i en långer stake, som man höll framför sig, när man gick.

Till julottan skulle det vara ljus i hela kyrkan. Det har det varit så länge jag minns. Ni kan tro, att det var högtidligt, när det var jul! Och vad vi var glada! Julabrev sattes

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6867:22

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

22.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

opp på väggarna. De var gjorda i Småland. Det fanns "doi" som gick omkring och sålde breven. "Julahöjar" hade var och en. De bestod av stora kakor i botten, mindre över och överst äpplen i speter. De skulle ligga kvar på bordet hela julen. Kött och fläsk, risgröt, fisk och litet smäsaker, som de redde till, var maten. Brännvin och julöl drycken. Ölet bryggde man själv. Vi hade två slags öl hemma. Det bästa, som var tjockt och gott, skulle ^{särskilt} vara till julen, som var en stor högtidsdag. Det andra var litet tunnare. Vi hade en stor, hög, grann ölkanna med tut på sidan till att suga på, så kom det så här /Posta-Pelle pekar på halsen/ och man slapp lyfta på locket. I vardagslag drack man "vann". Allt vad gott man hade skulle gömmas till jul. Då blev det ombyte i det vardagliga. Den övriga delen av året snålade man för att ha till jul.

Julgran förekom inte och inte julklappar, men "glöttatöjet" fick "gumorakagor". Det var stora vida julakakor, som gumoran va inne med om juladan. Alla barnen hade de att springa runtom stuan och dansa. På den tin var det jul! "Bås", långhalm "brådde de alltom på golvet, där barnen la sig och somnade.

Skriv endast på denna sida!

L.U.F. 22

ACC. N:R.

M 6867: 23

23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

Halm på golvet hade man hos farfar, som var knekt på Högholma i Vittsjö socken. Men jag tyckte det var "töset" med halm och farligt för elden.

Far skulle alltid sitta oppe julnatten och vaka på ljuset. Han hade för sig, att det skulle bränna i två "lua" /lågor/ klockan 12 födelsenatten, men om han fick se det, vet jag inte. Men för Gud är ingenting omöjligt, och natten när Frälsaren föddes är en viktig natt.

Juladasmorron gav mor far en sup och sylta, innan han gick till julottan.

Annandag jul skulle man rida Staffan. Det var ett par tre som red och kom intill fönstret och sjöng:

Får jag inte brännvin och kaka
så tar jag bå ongåst och raga.

Julagillen? Nehej, i julen ville man inte gå bort. De väntade till efter nyår. Då framåt en tid ginge de till varandra på julagillen, hade trevligt och lekte. Då var det jul på den tiden! "Nu ä det oin så dant allti", det är endahanda året runt. Yschenamé.

ACC. N:R.

M. 6867:24

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kloka, som kunde bota människor och djur? Anders Hansson i Hallaryd? Jo, honom har jag varit hos titt med skickebud. Bara jag sa namnet på den som hade skickat bud, visste han vad det var frågan om. Han skrev opp sjukan och vad det skulle vara för medicin på en lapp, och sen var det att gå på apoteket och hämta den. Han brukade ta en tolvskillning för besöket. Och han var besökt av många. Folk gick långa vägar till Hallaryd, där han bodde. Det var inga dyra medel han ordinerade. Han kunde ställa fram stulet också, och djur som de blivit av med. Och det tycker jag va lia gott, för tjuar tycker jag inte om. De hade blivit av med en unghäst på ett ställe och hade för sig, att den var stålen. De va hos Anders Hansson.

"Han ska nog komma fram", sa Anders Hansson. Och det gjorde han också. Då hade han sprungit långa vägar och mest sletet opp hoarna.

Storgubba, doktorer och tocka där, ville inte att han skulle bota folk. En gång kom de och sa till honom att om han inte hörde upp skulle de åtala honom. När de skulle ge sig iväg, sa Anders Hansson till dem:

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:25

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltöfta

25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Jag får rätt åka med er en bit." Och det bar iväg - men rätt ut i "ruåkern" /rågåkern/, utåt backarna och i skogen. Vägen kunde de inte hitta.

"Jag får väl stiga av", sa Anders Hansson. "Ni kommer ju ingenstans". Så de blev nöjda på besök hos honom!

Vid Holma bodde en grisakrämare, Stick-Olan, som också gav sig ut för att kunna något. Det var en rälighubbe, som hade suttit inne för han slagit någon. När min son var liten och blev arg brukade han säga:

"Akta dig, annars kommer Titte-Olan och titte dig."

En gång kom det en karl långt ifrån, som skulle till Anders Hansson. När han kom till Osby, skulle han vila sig och kom in till Stick-Olan. Denne frågade vart han skulle. Han talte om att han skulle till Anders Hansson.

"Ni behöver inte gå dit", sa Stick-Olan, "jag är hans son och jag kan lika bra." Men han tyckte, att när han i alla fall kommit så långt fick han väl lov att gå till Anders Hansson. När han kom till honom, sa denne:

"Jaså, Ni har varit hos min son!" Men sen var det Stick-

ACC. N.R.

M 6867: 26

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

26.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Olan som fick brått. Anders Hansson tvingade honom att som en raket springa till Hallaryd. När Stick-Olan kom fram, sa Anders Hansson:

"Du ska inte göra slika dumheter. Bär dig inte så illa åt att du säger, att du är min son."

Anders Hansson hade sagt, att det skulle bli ett Herrans väder, när han dog. Och det slog in. Han dog i julastormen 1902. Det var en storm, som höll på att ta hela skogen. Månnтро, den han kunde nog nået!

Om det var någon som sökte honom för sjukdom eller var med bud från någon och hade fått med tolvskilling att betala med, var det inte värt att glömma lämna fram den. Mina pojkar var där en gång. Det felade dem nånting. Den ena hade ont i knät och den andra kanske bara var med för sällskap. De glömde lämna fram tolvskillingen. Då sa han:

"Det är bäst ni lämnar tolvskillingen, annars får ni besvär med att gå hit igen."

Jag sökte honom en gång. Jag hade fått en hand så stor som ett huvud, så jag gick te'an. Han sa att jag skulle ta

ACC. N:R.

M 6867: 27

27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

värmer koskit och lägga på. Jag gick till nabostället och passade på i hagen. Sen sprang jag hem och la mig, och det hade nog hjulpit, bara jag kunde haft det på. Men det värmdes och blev en ryslig värk, så jag kunde inte. Jag gick till Anders Hansson igen, men jag vågade inte säga, hur jag hade gjort. Det visste han så väl ändå, jaamen. Då fick jag en smörja med medicin och va sen oppe många gånger hos honom, men det onda ville aldrig gå bort. Men Anders Hansson sa, att det skulle bryta till sist, och det hade jag hört andra människor säga också, att det ska bryta. Så tänkte jag till sist: Jag får väl försöka hos Sven Niklasson i Osby, men det var knappt jag tore för Anders Hansson hade sagt, att det skulle bryta. Sven Niklasson sa:

"Det bryter aldrig opp mer än det bryter på min näve." Så skulle jag ha en flaska med smörja att gnida på, men jag hade inga pengar och då fick jag ingen smörja.

"Jag har aldrig fått något för mina flaskor, när jag lämnat utan pengar", sa Sven Niklasson. Jag gick ut på gatan och där träffade jag en nabo i Visseltofta som va köranes.

ACC. N:R.

M 6867:28

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Hur mycket kostar det?" frågade han. - "1 krona".

"Det ska du få om jag så aldrig får igen det", sa han. Jag gick in till Sven Niklasson igen och sa att jag träffade en god vän som gav mig pengar, och då lämnade han flaskan till mig. Den medicinen använde jag sen tills värken gick bort, men det tog tid. Ja, detta hände långt innan jag kom till posten.

Sven Niklasson bodde bakom Löfströms gamla boningshus och ^(var) inget annat än tocken där som bota folk, som andra inte kunde bota. Det var en grebba, som varit flera år på lasarettet, men inte blivit botad. Hon gick till Sven Niklasson.

"Har Ni papper?" frågade han. Ja, det hade hon och på det stod att hon var obotlig.

"Låt me soi /se/", sa han. "Det ska jag bota." Hon stanna där och tjänte hos honom sedan när hon blev botad, så han va sluare än på lasarettet.

Kloka Anna i Småland kunde nog också nået. Hon hade satt ut fiskesgarn en gång. Det blev stulet om lördasnatten. Om söndan gick hon i kyrkan som hon brukade. Emellertid, rätt vad

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:29

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det var, när prästen predikade, kom tjuven in i kyrkan med fiskesgarnen på ryggen och gick ända fram till altaret och slängde garnen i golvet och pissade på 'et. Sen visste han var han var. Så ska man göra med alla tjuvar!

Renligheten var dålig förr och många fick "klaoe" /klåda/ och utslag på kroppen. Det var förskräckligt med det på den tiden. Då plockade man enebär, kokade och smörja in kroppen med vattnet. Sen man smort in skulle man in i den stora bakugnen, där det var varmt när man bakat. Smörjan skulle drickas in i kroppen och det skulle värmen göra. Klaoen var mycket besvärlig, det kliade och blev stora ruor.

Badekar blev det på sista tin på de rika ställena. Tvätta sig va inte så noga förr. Man tvätta sig om truten på morron. Sen blev det så. Inget fjäsk i kronans tjänst. Kamma sig? Å faen, hade annat att sköta!

Med diskning var det heller inget fjäsk. Hemma var vi 6,7 pysinger som skulle äta på en gång. Man flytta ut bordet och slog opp klaffen, och där ikring fick vi stå, "så sjunker det bättre", sa de. De reve å pären på revejärn och kokte i

ACC. N:R.

M.6867:30

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

grytan med lite mjöl ibland. Det kallades gröt. Litet smör fick man också till. På bordet stod ett stort lerfat och där va det till att äta och doppa litet i smöret emellanåt. Ella hade vi trätallrikar när vi åt. När vi ätit torkades skeerna, som var av horn, med en lasa och sen i lådan i bordet! Nu gör de stora dagsverken för att diska! Trätallrikarna var små trenta /runda/ av böketrä. Det hade var och en en sådan. Sen hade de större tallrikar av trä också, långa, som hängde på väggen.

Och skäcker har han väl hört talas om? Det var ett djävla otyg. De luktar illa. De brukade ha en lång bräda, lång som sängen och en 6-7 tum bred. I den borra de små hål, tätt. Brädan lades i kanten på sängen på väggsidan om natten. Sen skäkterna va mätta och det blev ljust kröp de in i hålen på brädan. I ena ändan på brädan var ett handtag På morron bankade man brädan i golvet och då kom det många hundrade, som man trampade med träskorna. Det ble så grant på golvet! Spindlar och skäcker trivs inte heller ihop. Jag har sett spindlar som hugga skäcker.

ACC. N:R. M 6867:31.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

31.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Loppor? Det finns det än i dag.

Råttor? Det är ingen hjälp mot dem. De är illmariga, loja och seglivade knäbblingar.

Förr hade man inga "preveter". Det var ute på backarna. Somma gamla hade en stång på dyngan att sitta på.

Om barn pissade under, inte kunde hålla tätt på nätterna, satte man en spann vid bädden, om de ville opp om natten. Men de gjorde mest i bädden, och det var inte mycket fjäsk med det. Man brukade plocka enebär och låta dem ta in.

Förr hade man hönsen inne i stugan under sängen. Kalvarna hade man också inne, tills de var en åtta, fjorton dar, och grisarna hade man inne i en stor låda så länge de var små. Sen fick de lov att ut. På ett ställe, där jag var dräng, satt hönsen på bjälken mellan köket och stuan och sket ner i grytorna på öppna spisen.

Slakta skulle man också inne i stugan. Här hade man ju "tántet" Tidigt, klockan 1, på morron skulle man vara uppe. Stora tjurar, kor och svin leddes in i stuan och slaktades. När jag tjänte dräng på ett ställe och de slaktade en ko tog

ACC. N.R.

M.6867:32

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

slajtaren miste, när han skulle bedöva kon i nacken. Kon sprang över borden och vällte ikull allt, och en liten drängastackare som jag kunde inte göra mycket för att hålla henne.

"Birkekåsta", som man sopade med, har jag gjort många. Det sopades om söndasmorron. Det hände att de gamle tvättade väggar och tak nån gång. Det var ett lett arbete. Och när det skulle vara fint, strödde man med hackat gränris. Man hade inga fönster som kunde öppnas förr.

När det var nån ordning, bytte man skjorta var söndag, eller kanske de fick sitta på fjorton dagar. Men man fick ju tvätta skjorterna nån gång. Strykjärn gagnades inte på den tin. Man hade ett stort slätt bord, och sen var det att gno på med "ryllestena" med bäge händerna, tills kläderna blev blanka. När käringarna ginge till kyrkan om sommartin hade de fina, rynkade särkar på. Och gubbarna hade skinnbyxor, bundna med band nedom knät, gula till färgen, vita strumpor, helst vita skjortor av tjock väv, skinnväst och en "stackeder" /kort/ rock av tjockt valmal, blått, svart eller grått, det var inte så noga. Rocken "rack" till midjan. På huvet hade de en picke-lua med en liten tuss i toppen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M.6867:33

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Borsta skorna? Var min sjäck inte ofta man gjorde det.
Jag tror man gjorde smörja av sot. Det var svart och rälit.

Ja, så berättar Posta-Pelle om hur det var förr i tiden,
om den tid, då man kunde höra vargen tjuta, om den tid då
nästan allt var annorlunda än nu. Då vägen byggdes mellan
Visseltofta och Osby hade arbetarna där 50 öre om dagen.

"Men", säger Posta-Pelle, "många är inte belaitna hur
bra de har det. Många som har det bra, vinna inte va förnöjda
ändå. Så det är inte underligt att de som har det illavåret
inte vinna va förnöjda."

Det fanns loja gubbar förr. Posta-Pelle tjänste på ett lett
ställe en tid. Men den gubben är död för längesen, "te bäder".
Han var stor och bukig, röd som en tjur och glodde som själve
pocker. Han hade en tjänstegrebb, som han hade "te nytta".
Käringen ~~hans~~ var liten. Han gick från käringen i kammaren
och in i stugan. "Från dig är makten tagen och till mig given",
brukade han säga. Och när drängarna titta på grebban och
snackade med henne, gav han dem duktiga örlingar. Jag var den
ende han inte slog. Jag var illmarig och titta aldrig på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:34

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

grebban och höll mig väl med gubben och ljudde om fruntimmer och horeri. Han va så galen med fruntimmer. Han stod i fönstret om sändagarna, när fruntimren gick till kyrkan. En söndag hade grebban gått till en dräng på nabostället. När hon kom tillbaka och skulle gå in för att ge svina äta, flög han på henne och va så galen för att hon inte va hemma. Men då blev hon arg och slog en bytta med svinaäda över honom. Han tyckte om att spela kort med drängarna, fast han slog dem öllihop emellanåt.

Ja, mycket har väl hänt i många dar, sa min far /Bengt Nilsson/. Men det fanns godsinta människor också. En bonde i Stavshult hade rysligt med skog, och han sålde stora "feror" för 50 öre stycket. Han gick i skinnbyxor, var godsint och hjälpsam mot de fattiga. När det kom någon och ville köpa och inte hade pengar kunde han säga:

"Har du pengar kan du gå till grannen. När du inte har pengar kan du komma till mig."

Ibland hade han ett 20-tal dagsverkare, och de hade många barn. Fattiga "glötta" kom ibland och ville ha mat.

ACC. N:R.

M. 6867 : 35

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göingen Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

35.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Ge dem inte sill och bröd. Det kanske de har hemma. Ge dem smörmad", sa han till sin hustru, som var snål. Men han var en snäller gubbe.

Mitt ställe låg intill foten av ett berg "Rösbjär". Där finns ett stenkummel, där några bönder skulle gräva efter en kista med pengar en gång. Men så var det plötsligt som det brann i Visseltofta by och de skyndade dit, men fann då att det var en synvilla. När de sedan kom tillbaka till "Rösbjär" var kistan försvunnen. Det finns nånna hålor i röret. Det är väl som de ha rodat ette nöed.

Har man tur, behöver man inte vett. Men en gång blev jag förvillad i skogen och det kunde ha gått galet. Jag skulle hugga julgran. Det var vid 4-tiden på eftermiddagen. Det började bli mörkt och jag kunde inte finna vägen hem. Jag gick fram och tillbaks på ett område så stort som detta rummet för att hålla mig varm och vaken. Jag hade hört talas så möet om skogssnuan och mente att hon kunde komma nu. Hon ser ut som ett baktråg baktill och jag kunde ju ha legat där. När det ljusnade, såg jag att jag bara var ett stycke från vägen, och

ACC. N:R.

M 6867:36.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

då var det jag som sprang hem. Då var de utkomna, fjärdingsman och många folk för att leta efter mig. Jag frågade:

"Vad vill ni här? Gå hem med er. Ni han inte här att göra." Och till fjärdingsman sa jag: "Jag är inte skyldig dig nåt." Somna käringar lipa så förbaskat. "Vad lipar ni för", sa jag. Ja, mycket har hänt i många dagar.

Posta-Pelle går ofta och gärna i kyrkan och har alltid varit god vän med prästerna. Han påpekar också, att folk gick mer i kyrkan förr. "Nu går de bara till julottan." Posta-Pelle berättar, att han varit på läsemöte en gång:

När jag kom hem sa Lind, svärsonen, som är råbarkader och aldrig går till Herrans hus eller tittar i Guds ord, att jag lika gärna kunnat stannat hemma och spelat kort. "Å ja, fattas väl lite", sa jag. Det tycker jag är otrevligt med råbarkade personer. Dem kallar jag fritänkare, som inte tror nåt, men jag tror, att det finns en Gud, som styr, annars hade vi ingenting att säga till om. Men talar man om töcke för sådana, så säger de, att det bara är schåser.

ACC. N:R.

M 6867:37

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltöfta

37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Andra sagesmän brukar om Posta-Pelle berätta följande historia:

Posta-Pelle hade varit inne hos någon i ett ärende.

"Du Pelle, ska väl ha en sub?" säger värden.

"Ja tack."

"Ja, du vill nog ha en halver till?" Ja, den fick han.

Men så stod han och riste på benet.

"Har du ont i benet, Pelle?"

"Ha, ont i benet, men suben gick i samma boin!"

Pelle bekräftar historien:

Jag var väl på hemväg och hade varit inne hos Hilding, mjölhandlare i Osby, och han skulle bjuda mig på sen sup.

"Du får väl ha en till", sa han. Men dråmen den gick i samma boin.

Brännvin är en härlig dryck, tillägger Posta-Pelle. Den gör mänskan bå gla och kvick. Ju mera man dricker ju mera man förmår, skämtar Pelle.

Vid ett tillfälle, då vi träffades vid ett av Posta-Pelles dagliga besök i Osby, bjöd värden på stället på kaffegök.

ACC. N:R.

M 6867:38

Landskap: Skåne
Härad: Ö.Göinge
Socken: Osby
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: M.Lennermark
Adress: Lund
Berättat av: Per Bengtsson
Född år 1849 i Visseltofta

38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Pelle aktar sig nog, men lite ä gott", svarar Posta-Pelle med ett av sina egna uttryck som blivit gängse talesätt. "Jag har fått gökar förut, så jag vill inte ha så många." "Skaol."

Skål för vår flicka

skål för vår kung som bjuder oss att dricka
sjunger Posta-Pelle. Förr sjöng man när göken togs.

Finns det fler rim,fråga vi senare.

"Nej, nu suba vi", svarar Posta-Pelle."Vi ä inte darrhänta".

Sätt glaset till din mun

och drick så du må spricka
din gamle fyllehund.

"Ja, detta var ett fint gille", fortsätter Posta-Pelle, "lite, grant sköj är trevligt och roligt.Man ska njuta av livet. Skål tre, fyra å då ligaste /av de bästa/. Jag suber inte en-spännare. Det ska va i sällskap. Då är det livat. Lite sköj och lite av vart. Väl hälften av vart", till den som håller upp göken.

"Stopp", sa Posta-Pelle och använder sitt eget ordstäv. En annan i sällskapet säger, att det har han hört för femtio år sen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6867:39

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

39.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det fanns förr en järnhandlare i Osby, som kallades Göga-Karlsson. Om honom berättar Posta-Pelle, att han brukade säga "Lite och titt", när han bjöd, men "Vi tar så det smakar", när han blev bjuden. Det har också blivit ordstäv i bygden.

Ett annat talesätt var: "Inte tack din djävel utan bju igen."

Sistan går, sisten går, brukade man också sjunga förr när man söp.

Under samtalets gång har Posta-Pelle inflikat ännu några ordstäv och talesätt:

När tåget hörs komma förbi: "Nu kommer tåget igen. Det var bra", sa Nisse, "då kan vi stiga på."

"Nu är vi här", sa tiggarn om spöket.

"Sakta med liket, annars fiser det."

"Kållt kaffe och kåll kusa ä inte bra."

"Men säg inte att jag har sagt det för tusan", skyndar sig Posta-Pelle att tillfoga. "Nu får också jag fråga. En blir väl inte illakommen för töcket? Kan jag sova lugnt? Kanske man får tidning på det, och det skulle man tycka var djävrigt."

ACC. N:R.

M. 6867:40

40.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Osby Berättat av: Per Bengtsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1849 i Visseltofta

"Det är ingen risk", försäkra vi.

"Jag tvivlade lite på det. Men jag bryr mig inte om vilket. Det är bara roligt att gå till flickan varje kväll. Det var ett djävra bra papper att räcka te!"

Vi försäkrar ånyo, att det som nedtecknas är avsett för ett arkiv i Lund, Folkminnesarkivet, där det som berättas ska förvaras till eftervärlden och kanske tas fram först om hundra år för att de människor som då leva ska kunna veta, hur våra fäder och förfäder levde, tänkte och trodde.

"Om tusen år kommer man igen", är ett talesätt säger Posta-Pelle. Men det är väl detsamma!"

"Frid vare med er", tar Posta-Pelle adjö av undertecknad och Nord-Göinge hembygdsförbunds sekreterare, energisk i sitt intresse för bevarandet av fornminnen och folkminnen. Vi tacka den raske och ungdomlige åldringen och hedersmannen för en trevlig pratstund. "Sköten för nu väl. Vi träffas, när vi råkas", slutar Posta-Pelle.